
POCHOPENÍ MINULOSTI
POSILOVÁNÍ SKRZE STABILIZOVÁNÍ-1851-1884
EVROPA PO VÍDEŇSKÉM KONGRESU

E-book k projektu MAPA ŽIVOTA –

27. LISTOPADU 2022

JANA MAŠKOVÁ

www.astrojinak.com, www.astrojinak.cz, www.janamaskova.cz, astrojinak2022@seznam.cz

Evropa po Vídeňském kongresu

RAKOUSKO KONSTITUČNÍ MONARCHIÍ

*DND-str.160/ ... v zahraniční politice utrpěla vídeňská vláda v šedesátých letech řadu neúspěchů... V roce **1864** se zapojilo Rakousko jako spojenec Pruska do války s Dánskem. Prusko anektovalo Šlesvicko, ale nárokovalo si i Holštýnsko, které dle dohody mělo připadnout Rakousku. Z tohoto sporu vznikl konflikt, který měl pro rakouské mocnářství dalekosáhlé důsledky.*

*DND-str.160/ Ve **válce prusko-rakouské**, jež vypukla v r.**1866**, byla rakouská armáda poražena. Pražský mír, který byl uzavřen **23.8.1866**, vyřadil Rakousko z rozhodování o dalším osudu německé střední Evropy. Německý spolek, vytvořený r.**1815** na Vídeňském kongresu, byl **rozpuštěn** a místo něj utvořen **Severoněmecký spolek**, ve kterém hrálo ústřední roli **Prusko**. Rakousko se rovněž muselo smířit se ztrátou Holštýnska, ale i Benátska, které bylo připojeno k Italskému království.*

DND-str.160/ Rakousko ztratilo tedy svůj vliv na řešení německých, ale také italských záležitostí. V následujících letech obrátilo svou pozornost na Balkán, kde skomírala osmanská říše a většina podmaněných národů bojovala za svou nezávislost.

RAKOUSKO-UHERSKÉ VYROVNÁNÍ

*DND-str.160/ Neúspěch Rakouska ve válce s Pruskem se promítl do vnitřních záležitostí země. Maďarsko vystoupilo nekompromisně se svými požadavky na nové uspořádání říše a podpořilo je zřizováním vojenských jednotek, které měly bojovat po boku pruské armády. Tento krok přinutil vídeňskou vládu vyjednat s maďarskými nacionalisty. V **únoru 1867** byla říše rozdělena na dvě části - země **rakouská** (západní) a země **uherská** (východní). Hranice mezi oběma celky procházela říčkou Litavou, proto se užívalo také označení pro západní část říše **Předlitavsko** ... a východní část říše **Zalitavsko**.*

*DND-str.160/ Obě části měly společného panovníka, zahraniční politiku, armádu a měnu. Každý celek však měl svou vlastní ústavu a vlastní zákonodárný sněm. Jednotícím činitelem dualismu byl **císař**, který měl značný vliv, jelikož většina **zákonů**, jež měla vejít v platnost v jedné či druhé části říše, **vyžadovala jeho podpis**.*

*DND-str.160/ Pro Předlitavsko byla vyhlášena ústava v **prosinci 1867**, proto bývá označována jako **prosincová**. V Zalitavsku vstoupila v platnost ústava vypracovaná uherským sněmem v revolučním roce **1848/49**. Obě ústavy platily **do r.1918**.*

*DND-str.160-161/ **Prosincovou ústavou** bylo jednou provždy potvrzeno Rakousko jako **parlamentní stát**, ve kterém platí **základní občanská práva**. **Zákonodárným** orgánem se stala dvoukomorová **říšská rada**, která schvalovala zákony, povolovala daně, určovala počet branců. **Říšské radě** se také **zodpovídala** ze své činnosti **vláda a její ministři**. V ústavě byla zakotvena rovnost občanů před zákonem, svoboda slova, tisku, shromažďování a vyznání, volnost pohybu, ale také právo na majetek a nedotknutelnost soukromého vlastnictví. Od moci zákonodárné a výkonné byla*

**E-book „POCHOPENÍ MINULOSTI-POSILOVÁNÍ skrze STABILIZOVÁNÍ-1851-1884
EVROPA PO VÍDEŇSKÉM KONGRESU“**

E-book k projektu **MAPA ŽIVOTA**. Zpracovala: Jana Mašková, astroložka
www.astrojinak.com, www.astrojinak.cz, www.janamaskova.cz, astrojinak2022@seznam.cz

oddělena moc soudní, byl zřízen říšský soud, ke kterému se mohli obracet občané, jestliže došlo k porušení jejich práv. Ústava byla tedy velice **liberální**, přesto však neuspokojila slovanské obyvatelstvo Předlitavska, které očekávalo federalizaci říše. Rovněž volební právo zůstalo omezené na majetné občany platící daně, podobně jako tomu bylo v předcházející (**únorové**) ústavě.

OBDOBÍ PASIVNÍ OPOZICE

DND-str.161/ „Byli jsme před Rakouskem, budeme i po něm...“ (František Palacký, Idea státu rakouského, r.1865)

---

*DND-str.161/ Po pádu Bachova kabinetu a vyhlášení Říjnového diplomu znovu ožil kulturní a politický život v českých zemích. **1.ledna 1861** vyšlo první číslo **Národních listů**, deníku, který se stal platformou českého liberálně orientovaného měšťanstva. F.L.Rieger v něm nastínil **český politický program**. Požadoval, aby v tvořící se ústavě byla zakotvena **rovnoprávnost všech národů říše**, posílena **samospráva českých zemí** a uznáno **svébytné postavení zemí Koruny české**. Protože poslední požadavek odmítla říšská rada projednávat, rozhodli se r.1863 čeští a později také moravští poslanci nezúčastňovat dalších jednání říšského sněmu – období tzv.**pasivní opozice** trvalo až do r.1879.*

*DND-str.161/ Rozdílný názor na účast či neúčast českých poslanců na říšském sněmu rozdělil české liberální politiky do dvou táborů. Konzervativní tábor **staročechů**, jejichž vůdci byli F.Palacký a jeho zeť F.L.Rieger, trval na odmítavém, uráženeckém postoji vůči říšské radě. **Mladočeši**, ke kterým patřili např. zakladatel Národních listů Julius Grégr a jeho redaktoři Jan Neruda, Jakub Arbes, Karel Sladkovský, politiku pasivní opozice odmítali, neboť si uvědomovali, že se čeští poslanci sami dobrovolně vzdávají podílu na významných jednáních.*

*DND-str.161/ Oba proudy se ostře střetávaly také v názorech na sociální problematiku, avšak rozejít se zcela nemohly, spojoval je společný program: **dosáhnout samostatnosti českých zemí v rámci monarchie**. V r.1865 vyšla slavná **brožura Františka Palackého „Idea státu rakouského“**, ve které vyjádřil názor, že Rakousko může v budoucnosti obstát jen jako federace složená z autonomních celků.*

DND-str.161/ Uvolnění po pádu Alexandra Bacha a jeho kabinetu vyvolalo i vzepětí českého společenského života. Utvářela se řada vlasteneckých spolků...

DND-str.162/ Díla českých spisovatelů, skladatelů, malířů i architektů dosahovala vysoké úrovně, a česká kultura tak dokázala nejen svoji svébytnost, ale zapojila se do širokého proudu evropských kultur.

ČESKÉ POKUSY O FEDERATIVNÍ USPOŘÁDÁNÍ MONARCHIE

*DND-str.162/ Vyhlášení **dualismu** v **r.1867** znamenalo pro obyvatele českých zemí velké zklamání. Bojištěm prusko-rakouské války v **r.1866** byly především české země a ty jí byly také nejvíce postiženy. Prusové je okupovali, bezohledně drancovali, a navíc zavlekli mezi civilní obyvatelstvo těžkou epidemií cholery. Přesto vyjadřovali čeští politikové vůči vídeňské vládě loajální postoj a věřili, že podpora vlády a císaře jim přinese vytouženou autonomii. O to větší ranou pro české politiky bylo, když kýženou samostatnost získali... Maďaři a bylo vyhlášeno pouze rakousko-uherské vyrovnání.*

E-book „POCHOPENÍ MINULOSTI-POSILOVÁNÍ SKRZE STABILIZOVÁNÍ-1851-1884 EVROPA PO VÍDEŇSKÉM KONGRESU“

E-book k projektu **MAPA ŽIVOTA**. Zpracovala: Jana Mašková, astroložka
www.astrojinak.com, www.astrojinak.cz, www.janamaskova.cz, astrojinak2022@seznam.cz

DND-str.162/ Byla připravena řada protestních akcí, které měly vyjádřit nespokojenost českého lidu se stávající situací. V roce **1867** se vypravila početná delegace vedená F.Palackým na **národopisnou výstavu do Moskvy** a při té příležitosti přednesla caru **Alexandru II.** stížnost na **útlak Slovanů v Rakousko-Uhersku**. Tento krok však neměl očekávanou odezvu, protože i carské Rusko bylo mnohonárodnostním státem, kde vládl tuhý absolutismus. Velkými akcemi, jež měly vyjádřit citění národa, byly demonstrace **r.1867**, které provázely **převezení korunovačních klenotů** z Vídně do Prahy, nebo **okázalé slavnosti** při pokládání **základního kamene k Národnímu divadlu r.1868**. Lidé se scházeli na **táborech lidu** pořádaných na památných místech naší vlasti (Vítkov, Blaník, Oreb, Říp) a připomínali si **slavné tradice českého národa**.

DND-str.162/ Císař František Josef I. si přál uklidnění českých zemí, obával se totiž nového konfliktu s Pruskem, a proto slíbil, že se nechá **korunovat českým králem**. Rovněž dal podnět k zahájení jednání mezi vládou a představiteli českého měšťanstva a šlechty. Výsledkem byly **tzv. fundamentální články r.1871**, které měly být **základem** budoucího českého vyrovnání. Jednání však narazila na **odpor českých Němců**, kteří měli strach o své výsadní postavení v Čechách, ale také **uherských politiků**, kteří se obávali vlny národních hnutí ve východní části země (v Zalitavsku), které by mohl český příklad vyvolat. Proto císař **ustoupil** od svého úmyslu nechat se korunovat na českého krále a fundamentální články **nebyly schváleny**. Mezi českými politiky zavládlo zklamání a roztrpčení. Bylo umocněno ještě **prohrou s českými Němci ve volbách do zemského sněmu v r.1872**. Ty bývají pro svůj pochybný, ne zcela legální průběh označovány jako **volby chabrusové**. Poté přestali čeští poslanci docházet i do zemských sněmů...

OD DROBEČKOVÉ POLITIKY K PUNKTACÍM

DND-str.162/ „...když se nám nepodařilo vymoci si svá práva jedním velkým rázem... musíme je nyní sbírat po drobtech, i kdybychom ty drobty měli sbírat pod stolem.“ (František Ladislav Rieger)...

DND-str.162/ Po návratu do zemské i říšské politiky zaujali čeští poslanci (většinou staročeši) opačnou taktiku. Období pasivního vyčkávání bylo nahrazeno **politikou aktivní podpory císařského dvora**. Český poslanecký klub se stal jednou z opor hraběte Eduarda Taaffe (**1879-1893**), který stál v čele rakouské vlády a byl osobním přítelem císaře. Za loajální postoj získali čeští poslanci některé dílčí ústupky, zejména v jazykové oblasti. Za „drobečkovou“ politiku byla označována u tehdejších staročeských poslanců politika aktivní.

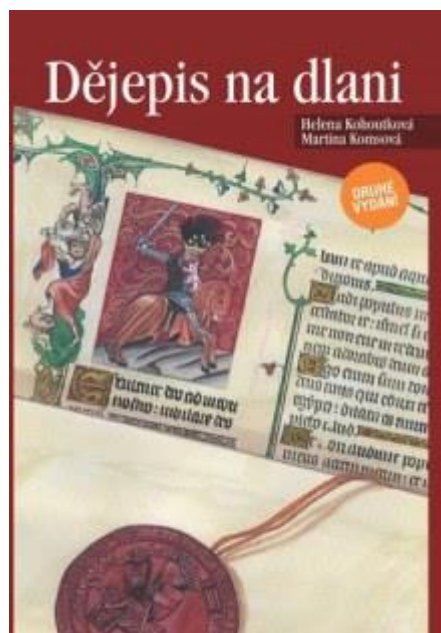
DND-str.162-163/V roce **1880** byla povolena (na základě Stremayrových jazykových opatření) čeština při styku občana s úřady. V roce **1882** byla **rozdělena Karlo-Ferdinandova univerzita na českou a německou**. Na univerzitě začali působit příslušníci nové vědecké generace: **filozof** Tomáš Masaryk, **historik** Jaroslav Goll, **jazykovědědec** Jan Gebauer. Sdružovali se kolem vědeckého časopisu Athenaeum a **prosazovali věcnost, úctu k faktům a také ověřování faktů, odmítali zkreslování faktů v duchu jakékoli ideje a za všech okolností požadovali pravdivost a kritičnost**. Základní myšlenky této generace vyjádřil ve své studii **O realismu** roku **1892** estetik Otakar Hostinský...

E-book „**POCHOPENÍ MINULOSTI-POSILOVÁNÍ skrze STABILIZOVÁNÍ-1851-1884 EVROPA PO VÍDEŇSKÉM KONGRESU**“

E-book k projektu **MAPA ŽIVOTA**. Zpracovala: Jana Mašková, astroložka
www.astrojinak.com, www.astrojinak.cz, www.janamaskova.cz, astrojinak2022@seznam.cz

Použitá literatura a zdroje

V tomto e-booku jsem také čerpala z knihy „*Dějepis na dlani*“ - Martina Komsová, Helena Kohoutková (nakladatelství RUBICO). Kniha provází čtenáře dějinami lidské společnosti od jejich počátků až do počátku 21. století. Sleduje jednotlivé jevy a události ve světových i českých dějinách, zaměřuje se na jejich příčiny, průběh a důsledky, uvádí události ve vzájemných souvislostech. Je doplněna citací z dobových dokumentů a doprovázena řadou historických obrázků, ilustrací a map. Je určena čtenářům, kteří chtějí získat celkový přehled o dějinách lidstva, je rovněž vhodná jako učebnice pro studenty. V knize naleznete k jednotlivým historickým událostem bližší informace. Kniha vyšla v druhém vydání a je možné ji objednat na www.rubico.cz. Tuto knihu vřele doporučuji všem milovníkům historie.

Text čerpaný z této knihy je psán kurzívou a označen kódem *DND-číslo stránky*